

Śp. Henryk Damian Wojtyska (13 V 1933 – 24 III 2009)

Po długiej i ciężkiej chorobie zmarł w klasztorze pasjonistów w Łodzi jeden z najwybitniejszych polskich historyków i edytorów, teolog, ksiądz, pasjonista, prawdziwy mistrz i przyjaciel młodszego pokolenia naukowców.

Ze zgromadzeniem pasjonistów związany był Ojciec Profesor Wojtyska od 1950 roku, wyświęcony na kapłana w 1957 r. W latach 1958–62 studiował historię Kościoła na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie. Otrzymał tam w roku 1967 doktorat na podstawie pracy *Cardinal Hosius. Legate to the Council of Trent* (druk, Rzym 1967). W roku 1968 rozpoczął pracę na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, gdzie habilitował się w 1975, przedstawiając rozprawę pt. *Papiestwo – Polska 1548–1563. Dyplomacja* (książka ukazała się w Lublinie w 1977).

W latach 1980–81 wykładał historię Kościoła w Polsce w Newman College w Edmonton. Po powrocie do kraju został na KUL-u prorektorem do spraw studenckich. W ciężkich czasach stanu wojennego wspierał oddanych Mu pod opiekę studentów, odwiedzał represjonowaną młodzież w więzieniach, na salach sądowych. Organizował dla nich wszelką pomoc materialną, prawniczą i duchową.

W roku 1986 uzyskał tytuł profesora. W latach 1985–2004 był członkiem Papieskiego Komitetu Nauk Historycznych w Watykanie, w latach 1985–1994 wicedyrektorem Polskiego Instytutu Historycznego w Rzymie (działającego dzięki Fundacji Lanckorońskich z Brzezia), odpowiedzialny za prace naukowe i wydawnicze Instytutu. Związany był również po powrocie do Polski z Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie, gdzie pracował jako kierownik zakładu Historii Kościoła na Wydziale Teologii.

Zapoczątkował edycję dokumentów nuncjatury apostolskiej w Polsce, odwołując się przy tym do najlepszych tradycji historycznych Ekspedycji Rzymskich Polskiej Akademii Umiejętności, które po wojnie w czasach PRL zostały zaprzęszczone. Nowa seria zainicjowana przez Ojca Wojtyskę – *Acta Nuntiaturae*

Polonae, wydawana była w Rzymie a od 1995 roku w Krakowie. Tom pierwszy otwierający serię jest znakomitym wprowadzeniem do poszczególnych nuncjatur, zawiera tablice najważniejszych archiwaliów dotyczących kolejnych misji dyplomatów papieskich przebywających w Rzeczypospolitej do okresu zaborów a później w okresie międzywojennym. (De fontibus eorumque investigatione et editionibus. Instructio ad editionem. Nuntiorum series chronologica ad editionem (Rzym 1991). Jest także autorem i współwydawcą edycji dokumentów nuncjatury Zachariasia Ferreri (T. II, Rzym 1992); Aloisiusa Lippomano (T. III/1, Rzym 1993) a także wspólnie z M. Korolko – Vincentiusa Lauro (T. IX, vol. 1, Rzym 1994).

Bez Jego nauki i pomocy merytorycznej nie mogłyby się ukazać inne tomy nuncjatur, których O. Prof. Wojtyska był moderatorem. Przygotował do pracy nad nuncjaturami z ogromną cierpliwością i znanstwem sporą grupę naukowców, jak siebie nazwaliśmy, nuncjaturzystów. Zaraził nas dosłownie pasją odszukiwania w archiwach Watykanu, Włoch a także w innych krajach, rozczytywania ze starożytności, łaciny i różnych języków nowożytnych – często bardzo trudnych dokumentów. Sam był znakomitym poliglotą. Rozmawiał z młodymi ludźmi pracującymi nad swymi tematami w Bibliotece i Archiwum Watykańskim, czego nie raz byłam świadkiem w kilku językach jednocześnie. Po prostu, młodzi wiedzieli, że nigdy nie odmawiał pomocy i jeszcze rozmawiał w ich językach: rosyjskim, ukraińskim, francuskim, angielskim, niemieckim.

Nauczył nas także spoglądania na ten niezwykły zrab archiwalny, jakim są dokumenty nuncjatury w kontekście spojrzenia na dzieje Rzeczypospolitej, Polski w jej wielu złożonych aspektach nie tylko międzynarodowych w odniesieniu do relacji państwa i Kościoła. Stosunek Nauczyciela, prawdziwego Mistrza do swych uczniów to w obecnych czasach zjawisko rzadko spotykane. A On był właśnie tym Człowiekiem i Uczonym, którego trudno przyjdzie, zwłaszcza w naszej Ojczyźnie, spotkać! Odszedł od nas prawdziwy humanista, wielki erudyta, który nie zamykał się na jednej wąskiej specjalności, był otwarty na wiele nurtów badawczych, o czym świadczy Jego bogata bibliografia prac, znanych i cenionych w Europie i świecie. Wymienię tu jedynie jako *exempli gratia* niektóre książki: *Miłościwe Lata. Dzieje Wielkich Jubileuszów Chrześcijaństwa* (z udziałem Polaków), Olsztyn 2000; *Historia Zgromadzenia Pasjonistów w Polsce*, T. 1–3, Łódź, Przasnysz 2006–2008¹. Pasjonistom w istocie poświęcił wiele lat, będąc członkiem zarządu polskiej prowincji pasjonistów, w latach 1994–1998 prowincjałem. Był ponadto członkiem Lubelskiego Towarzystwa Naukowego i Towarzystwa Naukowego KUL, Akademii św. Karola w Watykanie i Komisji Dziejów Reformacji

¹ Kompletna bibliografia do roku 1998 w: *Roczniki Teologiczne, Historia Kościoła – Księga pamiątkowa ku czci Profesora Henryka Damiana Wojtyski CP. Towarzystwo Naukowe KUL Tom XLVI, zeszyt 4, Lublin 1999.*

przy Komitecie Nauk Historycznych PAN. Do roku 2004 konsultorem Komisji Nauki Wiary (w Sekcji Historycznej) przy Episkopacie Polski.

Pochowany został na cmentarzu w Rawie Mazowieckiej 26 marca 2009 roku. W uroczystościach pogrzebowych, wśród wielu dostojnych gości, wzięło także udział trzech uczniów – nuncjaturzystów śp. O. Profesora.

Odszedł od nas przedwcześnie wielki i bardzo skromny Człowiek – Uczony, Mistrz i Ksiądz. Kochał ludzi takimi, jakimi są i umiał współczuć...

Cześć Jego pamięci!

Teresa Chynczewska-Hennel
Białystok